

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

16. An qui suo exemplo occasio alterius peccati, peccet eadem specie peccati, & debeat hoc necessario aperire in confessione? Et an in scandalo indirecto duplex virtus violetur, sed in ordine ad ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

6. Quamvis autem, quæ hucusque dicta sunt probabiliora mihi videantur, & vera, non possum non agnoscere probabilitatem oppositæ sententiæ, quam ut probabilem tueretur Lugo loco citato post Coninch, quem refert, & alios, quæ sententia aliorum grauiorum Theologorum est: aded vt qui illam sequatur, tutus sit in conscientia. Nec sine admiratione legi in Diana (in quo eruditio cum benignitate de primatu certant, dum casus resoluti erudite iuxta, & benignè, & plures, ac varias, imò etiam oppositas sententias, vt probabiles frequenter admittit) quod in ea resolut. 114. illius tract. 4. de Sacramentis notauerit ignorantiam multorum Confessariorum, qui cum penitentes se toties accusant dedisse scandalum, non faciant illos se accusare neque de specie peccati, neque de numero personarum, in quos inuehitur, & in alios Confessarios, qui quando quis se accusat de delectatione rerum turpium ex colloquio cum aliis, neque similiter illos faciunt se accusare, de quibus omnibus ait, cæci sunt, & duces cæcorum, cum tamen ipse (vt notauit Lugo supra num. 163. & sequentibus) in tractatu de circumstantiis aggravantibus resolut. 17. & 29. probabile putauerit neque numerum personarum, quas eadem iniuria læsisti, neque quando vnica voluntate plures voluisti occidere, debere in confessione explicari: est autem (vt rectè aduertit Lugo) eadem ratio, quando eodem actu scandalum præbes, & occasionem ruinæ spiritualis pluribus. Itaque sententia Dianæ in nostro negotio mihi magis probatur, non illius censura contraria; possunt ergo tuta conscientia Confessarij oppositum sequi. Hucusque Dicastillus, cui ego nunc etiam quoad censuram opinionis libenter adhæreo.

7. Nota etiam hic obiter, Patrem Ferrantinum vbi supra num. 44. dubitare, vtrum delectationes diuersæ nunc de vna soluta, deinde de alia etiam soluta: Item nunc de vna coniugata, deinde de alia etiam coniugata, &c. si successiue habeantur eodem tempore morali, possint constituere vnum peccatum moraliter in ordine ad confessionem, sicuti possent si essent illi actus ita simul successiue circa eandem vel solutam, vel coniugatam, &c.

8. Et responderet, Probabile esse, quod sint vnum numero peccatum, & vt vnum possint in confessione declarari, cum tales delectationes, sint partes vnus integræ, atque totalis delectationis, correspondentis vni totali sermoni, & cum etiam diuersitas illa numeralis personarum sit solum terminus materialis, nec variet speciem moralem in huiusmodi delectationibus, quidquid sit de specie physica. Itaque delectationes huiusmodi non differunt specie in esse morali: vniuntur etiam moraliter ratione temporis, in quo successiue simul habentur: vnde constituunt tanquam partes vnâ integram ac totalem delectationem, correspondentem vni integro ac totali colloquio. Ergo. Vnde supra adduximus Lngum dicentem, sibi probabilis esse quod præcisus respectus ad diuersas personas non debeat necessariò explicari, &c.

9. Vbi etiam citauimus Megalam allèrentem, non debere aliquem necessariò confiteri numerum personarum, si vno actu voluisset decem homines occidere.

10. Item Doctores affirmantes, obiecta numero tantum diuersa non multiplicare peccata, sed tantum aggravare, secundum quos, inquit vbi supra Diana, sufficit, si penitens dicat, se morosam delectationem habuisse super soluta, licet vno actu de tribus fuisset delectatus.

11. Item Henriquez dicentem, administrationem Eucharistiæ à Sacerdote existente in mortali factam multis, esse tantum vnum peccatum.

12. Et Emanuele Rodriguez sic etiam dicentem, specialiter in casu, quo confessarius plures absoluit. Hæc omnia Ferrantinus me citato.

13. Sed magis difficultas quid dicendum de illis, qui sæpius decreuit cum eadem fornicari, & ita deinde cum illa pluries fornicaretur absque interruptione sufficienti ad multiplicandum peccatum, an vnum tantum numero peccatum censeretur admisisse: Et videtur posse dici quod illæ fornicationes sint vnum tantum peccatum. Quia vniuntur in vnica volitione, qua fuerint volitæ, & à qua processerunt vt complementum: Item vniuntur in vnitate impetus, & concupiscentiæ, & in vnitate temporis moralis: Et alioqui admitterentur cum eadem, & præterea talis modus pluries fornicandi cum eadem v. g. in eadem nocte, moraliter loquendo, videtur habere rationem vnus fornicationis ad eum modum, quo dicitur semel lussisse, qui tota nocte lussit. Ergo.

14. Et quamvis per plures illas fornicationes plura videantur inferri damna proli, & plura lædi iura, nihilominus ex hoc capite præcisè non impeditur numerica vnitas peccati, vt patet ex dictis de contumelia illata pluribus, & de peccato contra præcepta plurium superiorum: quorum diuersa numero iura tali peccato læduntur, & diuersa numero damna illis inferuntur; & tamen non propterea multiplicantur peccata, sed est vnum, & idem moraliter in ordine ad confessionem. Et hæc omnia docet Pater Ferrantinus quest. 28. n. 28. qui tamen remittit iudicio doctorum virorum an habeant probabilitatem: ego autem in praxi hanc sententiam non admitem.

RESOL. XVI.

An qui suo exemplo occasio est alterius peccati, peccat eadem specie peccati, & debeat hoc necessariò apparere in confessione?

Et an in scandalo indirecto duplex virtus violetur, scilicet in ordine ad confessionem factam sit, si exprimat speciem peccati cuius occasionem abique iusta causa præbuit? Ex part. 1. o. tract. 12. & Misc. 2. Ref. 29.

§. 1. **S**uppono tripliciter posse me alterum ad peccatum inducere. Primo directè, & formaliter intendendo ruinam spirituales, hoc est, ex desiderio, vt proximus pariatur damnum illud spirituale. Secundo directè sed non formaliter, quando scilicet volo, quod ipse violet castitatem; non quia malum eius est; sed quia inde lucrum aliquod spero. Tertio indirectè, quando v. g. prævideo, quod ex mea actione proximus facile occasionem accipiet peccandi: Ego tamen id non intendo.

2. Hoc supposito ad quæstionem propositam negotiue respondet Cardinalis Lugo de Sacrament. Penitent. disputat. 16. quest. 4. §. 2. à numero 157. vsque ad numero 159. putat enim debere quidem explicari speciem peccati ad quod proximus inducitur, quoties scandalum fit, primo, vel secundo modo, ita vt indirectè formaliter, vel scilicet, non directè, intendatur peccatum proximi: non verò quando inducitur proximus, tertio modo hoc est præuisa, sed non volita directè eius ruina, seu periculo; nam in hoc casu, satisfaciet penitens explicando malitiam scandali, licet non explicet species peccati, ad quod proximus induci poterat. Sufficere ergo illi, si dicat: meo exemplo, vel opere, dedi occasionem peccandi proximo, cum deberem id præcauere. Ratio est; quia peccatum scandalum quando indirectè solum volumus periculum proxi-

Sup. hoc infr. in Ref. 49. & in aliis eius annot.

mi, non aduerfatur alteri virtuti, nisi foli charitati, qua tenemur proximi mala impedire: ergo non videtur esse obligationem explicandi speciem peccati ad quam scandalizatus inducitur; nam hac materialiter se habet ad malitiam scandali, quod est folum contra charitatem.

3. Verum nominatim contra Cardinalem de Lugo nouiffimè affirmatiuam sententiam fuffinet eruditiffimus Pater Albertus de Albertis ex Societate Iefu, de Ornatu Mulierum, difp. 1. cap. 5. §. 9. Segmen. 2. num. 26. cum feqq. & præter Sanchez, Valquez, & Coninch à Lugo citatos, hanc sententiam tenet Pontius de Matrim. lib. 5. cap. 18. n. 11. Ouiedo, vbi infra, Caftus Palaus, tom. 1. tract. 6. difp. 6. punct. 3. num. 1. & feqq. Trullench in Decalogum, tom. 1. lib. 1. cap. 6. dub. 5. n. 6. & 13. Montefinus in p. 2. quaft. 73. artic. 8. quaft. 4. n. 149. Caietanus in 1. 2. quaft. 43. artic. 1. & alij. Probat hanc opinio, quia certum est, quomodocumque inducas, & petrabas proximum, etiam indirectè dumtaxat, ad peccandum, fiue opere aliàs bono: fiue de fe malo: peccati eius, ad quod illum indirectè petrabas, reum esse, fi quidem eius modi peccati es caufa moralis, vt folide probat Valentia 2. 2. difp. 3. quaft. 18. punct. 2. Valquez 1. 2. quaft. 73. difp. 102. cap. 1. n. 1. & 2. Thomas Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 6. num. 2. Lorca 2. 2. quaft. 43. artic. 3. difp. 56. num. 6. afferens non poffe contrarium fine temeritate affirmari, & Caftus Palaus tom. 1. tract. 6. difp. 6. punct. 3. num. 2. annuens esse improbabile. Atqui non potes esse caufa moralis alieni furti, nisi id fit tibi voluntarium faltem indirectè, vt liquet. Ergo cum tuo opere feu aliàs bono, feu de fe malo fis caufa moralis indirecta non tantum alieni peccati indefiniti, fed etiam furti in specie, id teneris in confeffione planè explicare. Confequentia est explorata, quia omnes illas species peccatorum teneris in confeffione exponere, quæ tibi funt voluntarie, faltem indirectè, quantumue moralis es caufa, faltem indirecta, vt compertum est. Et confirmo, quia fi tuo opere bono, vel malo intendis directè alterum inducere ad furandum, teneris in sententia omnium exprimere in confeffione inductionem proximi ad furtum. Ergo eandem etiam teneris exprimere, etfi ea indirecta tantummodo. Confequentia conflat, quia ad contrahendam culpam, extra controuerfiam est, ex 1. 2. quaft. 6. fati esse voluntarium indirectum. Vnde qui vult vindictam iniuriæ, etfi non velit directè offenfam Dei, imò licet poffit velle Deum vindicta non offendi, nihilominus Deum ea vindicta indirectè offendi, vt planum est. Ergo, etfi tuo furto indirectè tantum velis furtum alterius ex tuo ortum, adhuc illius caufa moralis indirecta es, quod fufficit ad eam culpam contrahendam, necon ad obligationem talis furti indirectè voliti neceffario explicandi subeundam; fiue deinde tale scandalum speciale fit, fiue generale tantummodo, quod nihil refert ad obligationem confitendi variandam. Cæteras rationes videbis apud Albertum, vbi fuprà, qui folide, & robuftis probationibus firmat hanc opinionem, & refpondet figillatim ad omnia argumenta, quæ pro fua sententia adduxerat Cardinalis de Lugo.

4. Verum his non obftantibus, opinionem dicti Cardinalis valde probabilem esse puto, vt rectè obferuat fapientiffimus Franciscus de Ouiedo in p. 2. D. Thomæ, tract. 6. contr. 2. punct. 6. num. 96. & illam abfolutè fequitur nouiffimè Leandrus de Sacram. tom. 1. tract. 5. difp. 8. §. 5. quaft. 7. Sed an in scandalo indirecto duplex virtus violetur: Albertus, vbi fuprà, num. 145. existimat cum Suarez, difp. 10. de Charitat. feft. 2. num. 10. Lorca, difp. 56. cit. num. 10 & alij, probabilis esse in scandalo etiam indirecto, duplicem

exiftere, vnam quidem vitij particularis, vt luxurie ad quam proximus indirectè quoque inducitur; alteram autem peccati generalis contra bonum spirituale proximi; illam aduerfari virtuti particulari oppofitæ, vt caftitati: hanc charitati generali erga proximum, vel mifericordie, vel beneficentiæ, vel correptioni fraternæ: in ordine autem ad confeffionem fati esse, fi exprimas speciem peccati, cuius occasionem abfque iufta caufa præbuiti. Nam virtus particularis caftitatis obligat te ad non conuiciendum proximum in grauem occasionem eius amittendæ, vt patefecit: charitas verò, &c. tanquam virtus generalis obligat te ad non dandam eiusmodi occasionem, & ita ad vitandum proximi peccatum, non fanè quatenus luxuria, v. g. & huius occasio caftitati opponitur (id quippe cauet maximè eadem virtus particularis, nempe caftitas) fed quatenus tantum talis occasio, & peccatum, quod caftitati repugnat, nimirum luxuria, cedit in damnium spirituale proximi. Sed in confeffione dum ais, datam a te grauem occasionem luxurie proximo; fufficienter indicas etiam malitiam contra charitatem fraternam, cum huiusmodi generalis malitia oppofita charitati proximi fati in quolibet vitio particulari contra charitatem proximi intelligatur. Dum enim fateris datam sine caufa iufta a te occasionem luxurie alteri, hoc ipfo manifeftas, te fuiffe indirectè caufam moralem alienæ luxurie, & confequenter etiam spiritualis damni, ac ruine proximi, quod tanquam genus in specie fati in ipsa luxuria percipitur, atque exprimitur. Verum de hac quaestione a nobis alibi actum etiam est.

Alibi in Ref. annot. præterita, &c.

RESOL. XVII.

Aliquis optabat mala notabilia, & contumeliis affiebat forem, quaesuit a me, an hac circumstantia esse explicanda in confeffione, vel fufficiat dicere, mihi coniunctam contumeliis affieci?

Idem est dicendum de patre, matre, filio, fratre, uxore.

Et an contumelia in Principem, vel Sacerdotem fit circumstantia mutans speciem?

Et obiter notatur, in copula habita cum consanguinea, & affine, non esse explicandos gradus neque consanguinitatis, neque affinitatis. Ex part. 1. o. tr. 14. & Misc. 4. Ref. 18. aliàs 16.

S. 1. **A**ffirmatiuè refpondet Baucius de Miscell. Caf. Conscientia, tom. 1. quaft. 436. vbi fic ait: An fi quis occidit Patrem, vel Matrem, vel optat ei malum, fit circumstantia mutans speciem, an folum aggrauans? Refpondetur ex Nauarro in Summa, cap. 14. num. 11. esse circumstantiam mutantem speciem odium contra Patrem, & Matrem. Idem docet Henriquez, de Penitent. lib. 2. cap. 6. num. 3. vbi extendit ad Principem, & ad Sacerdotem. Toletus lib. 5. cap. 8. num. 1. extendit non folum ad Patrem, vel Matrem, fed etiam ad filium, Fratrem, & Vxorem, quia notabiliter funt coniuncti. Addo ego etiam forem. Ita ille.

2. Sed licet hæc omnia probabiliora, & confulenda funt, tamen negatiuam sententiam tanquam probabilem admittit Tamburin. Opusc. de Confeffione, lib. 2. cap. 7. §. 7. num. 48. vbi hac afferit: Dices? Affirmamus hic num. 48. ex probabiliffima plerumque sententia turpem coniunctionem cum Consanguineis non afferre diuerfitatem specificam neceffario in Confeffione explicandam, vt diuerfam ab alia coniunctione strictioris Consanguinei; quia licet grauius fit contra vnum gradum v. g. contra primum cum Matre,

G g 3 quam